

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут”**

**ВІДДІЛ ОХОРОНИ ПРАЦІ
НТУУ “КПІ”**

**ПАМ’ЯТКА – РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ НТУУ “КПІ”**

**Пам'ятка – рекомендації
для студентів НТУУ “КПІ”
щодо уникнення факторів небезпеки
під час канікул**

(Розроблено на виконання листа МОН України від 28.05.2015 року № 1/9–266 та розпорядження НТУУ “КПІ” від 12.06.2015 року № 5–75 «Про безпеку життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу під час літніх канікул»)

Частина перша

Упорядники
Спеціалісти відділу охорони праці НТУУ «КПІ»

Головна мета “Пам’ятка – рекомендації” полягає в тому, щоб привернути увагу студентів університету до існуючих можливих ризиках під час проведення зимових та літніх канікул, надати поради щодо їх уникнення.

При підготовці були використані матеріали статей з питань безпеки життєдіяльності під рубрикою “Формула безпеки”, надруковані в газеті “Київський політехнік”, матеріали, розміщені на сайту Державної служби України з надзвичайних ситуацій, НМЦ ЦЗ та БЖД м. Києва з цих питань, рекомендації фахівців факультету біомедичної інженерії НТУУ “КПІ” та кафедри охорони праці, промислової та цивільної безпеки, поради та застереження “Піро-Синтез-феєрверки та спецефекти” з багаторічним досвідом роботи з піротехнічними виробами в Україні.

Призначено для організації роботи із студентами на факультетах та в інститутах перед початком канікул на виконання розпорядження НТУУ «КПІ» від 12.06.2015 № 5–75 та вимог чинного законодавства.

З М І С Т

УНИКНЕННЯ ФАКТОРІВ НЕБЕЗПЕКИ	5
БЕЗПЕКА НА ВОДІ	7
ПРОГУЛЯНКА У ЛІСІ	8
ЯК УБЕРЕГТИСЯ ВІД УДАРУ БЛИСКАВКИ	10
НЕБЕЗПЕКА КУЛЬОВОЇ БЛИСКАВКИ	11
ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В МЕТРОПОЛІТЕНІ.....	12
ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ.....	14
ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ ПІРОТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ.....	15
ОБЕРЕЖНО! ЗБРОЯ!	17
БУДЬТЕ ВКРАЙ ОБЕРЕЖНІ З ПОБУТОВИМ ГАЗОМ!	18
ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА - ЦЕ ЗАВЖДИ АКТУАЛЬНО!	19
МОБІЛЬНІ НЕБЕЗПЕКИ	20

УНИКНЕННЯ ФАКТОРІВ НЕБЕЗПЕКИ

В Пам'ятці викладені основні рекомендації, як уникнути можливих ризиків під час літніх канікул:

- для учасників дорожнього руху, під час відпочинку біля водоймищ і на морі, а також правила поведінки під час грози та інших природних явищ.

Чого не треба робити, коли температура +30 градусів і вище. Насамперед, ні в якому разі не купатися в холодній воді. Якщо температура води і повітря має різницю більш як 10 градусів, купання може бути небезпечним для людини та його здоров'я.

- У спекотну погоду необхідно відмовитися від звички готувати багато їжі;

- не бажано у спеку носити синтетичний одяг, бо він ускладнює процес теплообміну;

- треба звести до мінімуму знаходження у громадському транспорті. Спека може спровокувати у замкненому просторі головокружіння та непритомність, а інфекції у подібних умовах поширюються швидше та живуть довше.

Стандартні аварійні ситуації для учасників дорожнього руху, які призводять до ДТП

Вже сам транспорт носить в собі певні елементи небезпеки травмування. Ті, хто добре не усвідомлює цього, нехтує існуючими правилами, проявляє надуману сміливість і псевдогероїзм, не проявляє обережності і дисциплінованості, часто знаходяться в числі потерпілих, тому біду краще не допустити, ніж потім все життя мати тяжкі наслідки з цього приводу.

У випадку ДТП з пішоходом водій, як правило, знаходиться у стані сильного потрясіння і є ризик того, що він не зможе адекватно оцінити ситуацію і вжити необхідні заходи для врятування постраждалого, тому ....

На переході

У діючих правилах сказано, що водій повинен пропустити пішохода як на нерегульованому, так і регульованому переходах, але пішохід має виходити на проїжджу частину тільки після того, як впевниться у відсутності небезпеки для себе, так що думка «я помру, але і тебе, буржуй, посадять» - хибна.

«Зебру» не можна перебігати, тільки потрібно перейти спокійним шагом.

Рух пішоходів у прибудинковій зоні та на подвір'ях будинків

У цій зоні пішохід має всі пріоритети перед водієм, який рухається. Але часто трапляються ситуації, коли через помилки або неухважність водія під колеса авто потрапляють люди. Необхідно неодноразово проводити роз'яснювальну роботу з приводу того, що авто є джерело небезпеки і тому треба бути уважним у таких випадках.

Автобусна зупинка

Порушення існуючих правил водіями маршруток доволі часто явище у наших містах, тому самі пішоходи повинні пам'ятати, що маршрутний транспорт треба обходити виключно ззаду, переконавшись у тому, що водії авто, які наближаються, вас бачать. Якщо ці правила не виконувати, то у разі такого ДТП винуватцем його визнають пішохода, а не водія.

Небезпечна ввічливість

Яскравий приклад потенційно небезпечної ситуації – нерішучий пішохід на переході. Людина ступила на “зебру”, але не наважується пройти. Якщо водій зупинився і дозволяє переходити – треба цим скористатися і йти. Якщо ні, то треба відійти від дороги на 1-2 м.

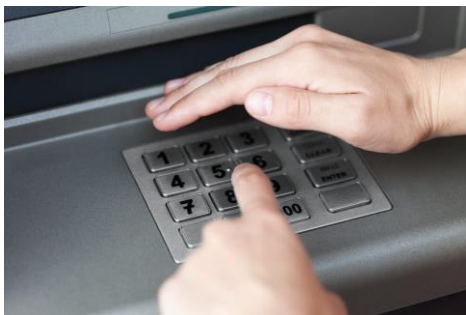
Нічні ризики

Трапляються випадки, коли водій збиває пішохода на нерегульованому переході через недостатню видимість, тобто у складних метеообставинах. У такому разі в нічний час бажано користуватися тільки регульованими переходами, які мають достатнє освітлення.

За рік згідно з даними про стан травматизму із смертельними наслідками на транспорті в Україні гине близько 6-8 тис. людей, а кожного дня трапляється 100-160 випадків ДТП.

Поради, які допоможуть вам уберегтися від неприємностей, часто виглядають цілком очевидними. Проте мало хто їх виконує. За спокійних часів це можна зрозуміти, але зараз треба бути вкрай пильними та обережними.

Біля банкомату

Намагайтесь вибрати банкомат у приміщенні банку – менше ризику, що за вами почнуть слідкувати.

Якщо одержуєте гроші у вуличному банкоматі, уважно роззирніться: чи не ведеться спостереження. Особлива увага на машини, що стоять поряд, і людей, які сидять там.

У дорозі

Йдете уздовж проїжджої частини - тримайте сумку з протилежного від неї боку, це убереже вас від зазіхань шахраїв на моторолерах, мотоциклах і тому подібне.

Не зрізайте шлях через темні відлюдні вулиці, прохідні двори, пустирі

Якщо вам здається, що хтось йде по п'ятах, перейдіть на інший бік вулиці. У разі подальшого переслідування – поспішайте до найближчого людного місця або хоча б до яскраво освітленої ділянки.

У під'їзді дому

Не бажано заходити з отриманою зарплатнею у свій під'їзд самому. Заздалегідь попросіть когось з домашніх зустріти вас.

Не сідайте у ліфт з незнайомими і відверто підозрілими людьми.

Якщо тікати нікуди, а грабіжник явно сильніший і налаштований дуже агресивно або озброєний - віддайте, що він вимагає. Але запам'ятайте його так, щоб детально змалювати поліції.

БЕЗПЕКА НА ВОДІ

Основними умовами безпеки є правильний вибір і обладнання місць для купання; навчання дорослих та дітей плаванню, суворе дотримання правил поведінки під час купання і катання на плавзасобах, постійний контроль за дітьми у воді з боку дорослих. Відпочинок на воді допускається тільки у спеціально відведених та обладнаних для цього місцях.

Безпечніше відпочивати на воді у світлу частину доби. Купатися дозволяється в спокійну погоду при температурі води не менше +18, повітря не нижче +24.

Якщо температура води і повітря має різницю більш як 10 градусів, купання може бути небезпечним для людини та його здоров'я.

Не плавайте у незнайомому для вас місці, уникайте води із швидкою течією, не заходьте у воду напідпитку, ніколи не плавайте наодинці, особливо якщо не впевнені у своїх силах;

купаючись на "дикому пляжі" чи у незнайомому місці – не пірнайте з берега, гірки, дерева;

у воду слід входити неспішно, обережно пробуючи дно ногою;

купатися краще там, де є рятувальні служби;

до плавок потрібно прикріпляти шпильку, якщо далеко від берега судомат зведе руку чи ногу, укол шпилькою допоможе відновити еластичність м'язів;

утримуйтеся від далеких запливів: переохолодження – головна причина трагічних випадків. На рівнинних річках є багато ям і вирів. Вони підступно зустрічаються біля піщаних кос, під берегом.

Особливості під час купання в гірських річках

Гірські ріки мають стрімку течію, що може збити з ніг. Дно і береги таких річок кам'яністі, тому можна отримати важкі травми при падінні. Можна впасти, підслизнувшись на мокрому і слизькому камені, коли тільки входиш у воду.

Особливості під час купання на морі

На морі треба завжди зважати на хвилі, які можуть перевернути людину при вході у воду. Не намагайтеся плисти проти хвилі. Варто бути обережними біля водорізів. Не пірнайте з них, бо можна впасти – вони дуже слизькі від водоростей. Не запливайте за буйки! Великою бідою може обернутися пірнання на мілководді або в незнайомих місцях. У таких випадках можливі травми шийного відділу хребта з пошкодженням спинного мозку.

Особливості під час перебування у човні

Якщо човен перевернувся, головне не розгубитися. Навіть коли перекинувся, він і тоді ще певний час тримається на воді, отже, треба зберігати спокій, і до прибуття рятувальників триматися за човен, штовхаючи його до берега. Той, хто добре вміє плавати, у першу чергу повинен допомогти тому, хто не вміє, підтримувати його на плаву.

Рятувати треба спочатку одного потопуючого,

а потім іншого, допомогти вплав одночасно кільком людям неможливо. Необхідно добре плавати, знати прийоми надання невідкладної допомоги постраждалим на воді. Основною причиною загибелі людей на воді є страх. У більшості випадків тонуть люди, котрі вміють плавати, і з самовпененістю запливають далеко від берега. Там вони можуть потрапити у потік холодної води. Тоді починає зводити ноги і хапає корч. У цій ситуації головне – не злякатися. Треба зануритися у воду і сильно потягти рукою на себе ступню за великий палець.

Будьте обережні під час відпочинку на воді, щоб він був для Вас завжди безпечним та приємним.

ПРОГУЛЯНКА У ЛІСІ

Підготовка до подорожі у ліс

Повідомте про те, куди ви збираєтеся. Якщо поблизу нікого немає - залишіть записку з повідомленням (дата, час відправлення, кількість людей, що йдуть разом з вами, напрямок подорожі і приблизний час повернення).

Візьміть собі за правило - перед мандрівкою чи походом до лісу, подивитися карту або хоча б намальований від руки план місцевості та запам'ятати орієнтири.

Одягніть зручний одяг та взуття. Вони повинні підходити для місцевості та погодних умов. Запам'ятайте - погодні умови можуть змінитися дуже швидко.

Одягніть дітей в яскравий кольоровий одяг - він буде більш помітним у разі розшуку їх.

Переконайтеся, що все ваше спорядження - у доброму, робочому стані. Якщо ви сумніваєтеся брати ту чи іншу річ, пам'ятайте - зайва вага буде вам заважати.

У лісі

Встановіть між собою сигнали, щоб не загубити один одного у лісі, особливо на випадок несподіванок - свистом або голосом.

Запам'ятовуйте орієнтири під час руху у лісі. Щоб не заблукати - лишайте примітки. Без зорових орієнтирів людина в лісі починає кружляти.

Виберіть місце для вогнища та обладнайте його. Ніколи не залишайте вогнище без догляду. Незагашене вогнище може бути причиною лісової пожежі.

Ніколи не пийте воду з річок та озер. Найбільш надійні джерела води - струмки. Поблизу місць, де ви побачите мертвих рибу чи тварин, взагалі не можна навіть мити руки.

Будьте обережні, у лісі може бути болотиста місцевість - обходьте її. Болотною водою також не можна користуватися. Поблизу болота, як правило, водиться багато гадюк.

Пам'ятайте - збирати можна тільки ті гриби та ягоди, які ви добре знаєте. Щоб уникнути отруєння ними, ніколи не куштуйте сирих грибів; ніколи не збирайте гриби та ягоди поблизу транспортних магістралей, навіть їстівні гриби в тих місцях - отруйні.

Уникайте диких тварин. Пам'ятайте що небезпечними можуть бути і лось, і олень, і лисиця

У людей і тварин близько 150 спільних хвороб.

Тварини нападають на людину, якщо вони поранені, перелякані несподіванкою або захищають своє потомство. При явно агресивному поведженні тварин можна використовувати як засіб захисту вогонь або стукати палицею об дерево.

Уникайте додаткових неприємностей з тваринами, особливо у нічний час - ніколи не залишайте їжу у вашому наметі або поряд з місцем вашого відпочинку, краще покладіть її на дерево; недоїдки їжі закопайте подалі від місця відпочинку.

Будьте обережні при зустрічі зі зміями. У випадку зміїного укусу терміново видавіть з ранки краплі крові з отрутою та висмоктуйте впродовж півгодини, весь час спльовуючи. Цього не можна робити при наявності ранок на губах та у роті. Потім необхідно накладити щільну пов'язку вище місця укусу та негайно дістатися до лікарні.

В лісі, особливо навесні, багато кліщів, які можуть причепитися до тіла. Якщо вас укусив кліщ, треба не пробувати виколупати його, а якнайшвидше дістатися до лікарні.

Якщо ви опинилися біля поламаних дерев - не затримуйтесь. Вони спираються одне на одне і можуть впасти, особливо під час вітру.

Не ховайтеся під високими деревами та не залишайтеся на галявині під час зливи з блискавкою, бо блискавка може вдарити у найвище місце.

Ніколи не пірнайте у незнайомому місці у водоймі. Спочатку обстежте і переконайтеся у відсутності схованих під водою перешкод (каміння, залізяки та гострі гілки або мілководдя). Уникайте води зі швидкою течією. Ніколи не плавайте наодинці.

Бережіть “зелені легені” планети від пожеж!

У літні дні теплі погодні умови сприяють відпочинку на природі. Більшість людей їде за місто: на дачу, до води, у ліс. На жаль, на відпочинку громадяни забувають про правила поведінки у лісі, тим самим спричиняючи пожежі.

Основними причинами лісових пожеж були порушення населенням вимог пожежної безпеки в лісах, а працівниками сільського господарства – заходів пожежної безпеки під час проведення сільгоспробіт.

Пам'ятайте: джерелом пожежі в лісі може стати необережно кинутий сірник або недопалок. Виберіть місце для вогнища та обладнайте його. Ніколи не залишайте вогнище без нагляду. Незагашене вогнище може бути причиною лісової пожежі. Також, небезпечною може бути просякнута мастилом, бензином, гасом чи іншою пально-мастильною речовиною ганчірка. Пожежу може спричинити навіть заправка паливного баку машини при працюючому двигуні. А залишена на сонячній галявині пляшка чи уламок скла, фокусуючи сонячне проміння, здатні спрацювати як запалювальні лінзи. Це досить часто призводить до самозагоряння лісових масивів.

Бережіть “зелені легені” планети від пожеж! Безпечного вам відпочинку на природі. При необхідності телефонуйте до працівників служби порятунку МНС«101

ЯК УБЕРЕГТИСЯ ВІД УДАРУ БЛИСКАВКИ

Ураження блискавкою досить не часте явище. За статистикою, у світі щороку від удару блискавки гинуть до 3000 людей. Кожній людині потрібно знати правила поведінки під час грози.

Щоб знизити ризик під час грози на відкритій місцевості:

– не можна ховатися під високі дерева, особливо поодинокі. Найбільш небезпечними з них є дуб, тополя, ялина та сосна. Дуже рідко блискавка влучає у вербу і клен, а найменш вірогідна її атака на кущі.

На відкритому просторі:

– краще присісти у суху яму, траншею. Тіло повинно мати якнайменше точок дотику із землею.

– не лягати на землю, бо тим самим збільшуєте площу враження розрядом, а краще потрібно сісти, злегка нахиливши голову, щоб вона не була вище предметів, які знаходяться поряд;

– не ховатися в невеликих спорудах, хатинах, будинках, наметах, тим більше серед острівців дерев!

– не потрібно бігти!

- якщо маєте при собі, не забудьте негайно вимкнути мобільний телефон!
- не скупуйтеся в укритті разом, а ховайтеся поодинці, бо розряд, як відомо, перебігає через контакт людських тіл.
- перебуваючи у сховищі, ноги тримайте вкупі, а не розкидано, тим самим звузивши площу можливого ураження розрядом;
- негайно слід позбавитися усіх металевих предметів, які є на вас чи при вас: лопати, сокири, ножі, браслети, навіть годинники – покладіть у захищеному місці далі від себе;
- під час грози припиніть прогулянку на велосипеді або верхи на коні – велосипед поставте якнайдалі від себе, а коня прив'яжіть, бажано до невисокого дерева і не до паркану;
- не потрібно купатися під час грози. Проте коли гроза застала під час купання, то слід до берега добиратися повільно, спокійно, не вимахуючи руками, якщо гроза застала вас на човні, то слід вибратися на берег, а коли це зробити неможливо, то сидіть нерухомо, витягши з води весла.

А у горах маємо уникати різних виступів і підвищень

Небезпечними можуть бути і металеві предмети, тож не варто перебувати поряд із ними.

Якщо ви знаходитесь в приміщенні

- негайно зачиніть усі двері, квартирки, вікна і відійдіть подалі від них, також тримайтеся на відстані від електроприладів, труб, узагалі будь якого металевого начиння;
- не користуйтеся водопроводом;
- у жодному разі не слід у цей час митися у ваннах;
- утримайтеся дзвонити по телефону, при великій потребі робіть це швидко одразу ж після чергового розряду.

НЕБЕЗПЕКА КУЛЬОВОЇ БЛИСКАВКИ

Зустріч із кульовою блискавкою не обіцяє людині нічого доброго. «Таємнича гостя» поширює навколо себе потужне випромінювання невідомої природи, а також спроможна іонізувати повітря та змінювати фізико – хімічні властивості предметів, з якими вступає в безпосередній контакт. Симптоми недуги такі ж, як і при тяжкому радіоактивному опроміненні та ураженні центральної нервової системи.

З'являється вона, звичайно, у грозу, або після неї, що повільно пливе у потоці повітря. При зіткненні із землею кульова блискавка пробиває ями півметра завглибшки та півтора метра діаметром. Температура в епіцентрі сягає 10 000 – 15 000 С.

Що робити, якщо у будинок залетіла кульова блискавка?

- не варто робити різких рухів і тим більше тікати – можна викликати повітряний потік, в якому згусток енергії полетить цілеспрямовано за вами;
- можна взяти в руки неметалевий предмет та виставити його поперед себе. Якщо блискавка прилипне до нього, то обережно покладіть предмет на підлогу. Постарайтеся повільно вийти з приміщення, не викликаючи коливань повітря;
- можна зачітисся, затамувавши подих;
- якщо кульова блискавка наблизилася до обличчя, можна обережно дмухнути на неї, володіючи високою парусністю, кульова блискавка обов'язково відлетить убік;
- тримайтеся подалі від електроприладів та електропроводу, не торкайтеся металевих предметів;
- блискавка зникне сама по собі – іноді безшумно, іноді з вибухом. Вона може залишити після себе дірку, або лише запах озону;
- не втрачайте пильності: після таких «візитів» - бувають пожежі.

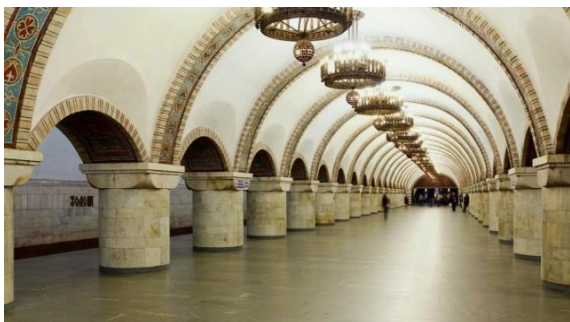
Якщо ударила блискавка...

Електричний розряд блискавки при проходженні через організм людини викликає загальні порушення. В місцях входу і виходу електричного розряду утворюються опіки тканин, що нагадують опіки 3- 4 ступеня. Іноді на шкірі помітні деревовидні розгалужені червоні смуги. При дії електричного розряду може спостерігатися повне відривання кінцівок.

Людина втрачає свідомість, знижується температура тіла, зупиняється дихання, пригнічується серцева діяльність. Можливе спостереження стану «уявної смерті».

Надаючи першу допомогу потерпілому, необхідно: роздягнути, облили голову холодною водою та обгорнути мокрим простирадлом. Якщо людина ще не опритомніла, треба зробити штучне дихання «рот у рот», а при зупинці серця – непрямий масаж.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В МЕТРОПОЛІТЕНІ

Для більшості киян метрополітен — один з найшвидших та найзручніших видів транспорту для пересування містом. За один робочий день послугами «підземки» користуються приблизно 1,4 мільйона людей. Лінії київського метрополітену з'єднують найважливіші райони міста, даючи можливість вчасно прибути до місця роботи, навчання або додому.

Київським метрополітеном користується кожен день близько 40% пасажирів громадського транспорту. Він помітно знижує навантаженість наземного транспорту, особливо у годину «пік».

Правила поведінки у метро такі ж, як і в наземному транспорті, проте є й кілька специфічних правил, що стосуються тільки цього виду транспорту:

- необхідно спокійно і обережно входити на ескалатор, намагатися не підштовхувати людей попереду та не робити непотрібних рухів у бік оточуючих;
  - якщо біля вас виявилася літня людина – необхідно допомогти при вході на ескалатор або у вагон (і при виході з нього);
  - не бігти по ескалатору;
  - не кидати сміття, монети або інші дрібні предмети, перебуваючи на ескалаторі або вестибюлі метро, стежити, щоб цього не робили інші;
  - не притискайтеся до поручнів ескалатора і до дверей вагонів електричок; – на ескалаторі слід стояти з правого боку;
  - входячи у вестибюль метро і виходячи з нього, притримуйте двері.
- Виконуючи всі ці нескладні правила, ви забезпечите безпеку як свою, так і оточуючих.

Найвищий ризик травмування пасажирів – на ескалаторі

- Якщо ви не тримаєтесь за поручень, то під час раптової зупинки ескалатора інерція руху кине вас уперед. Швидкість падіння під час раптової зупинки буде вдвічі, тричі більша.
- В усіх випадках черговий повинен терміново зупинити ескалатор. Але, якщо допомога з якихось причин запізнилася, натиснути кнопку аварійного гальма має хтось із пасажирів.
- Не слід підходити до краю платформи, адже вас можуть випадково штовхнути чи ви самі можете підсковзнутися. Поїзд, що під'їжджає на станцію, може зачепити вас дзеркалом.
- Очікуючи потягу, стійте у місці найменшого скупчення людей по можливості далі від краю платформи.
- Підходьте до дверей вагону тільки після повної зупинки потягу та виходу пасажирів з вагонів. Якщо у вагоні багато людей, краще пропустіть 1 -2 потяги, щоб не бути задавленим натовпом.
- Не відпускайте від себе дитину, міцно тримайте її за руку.
- Якщо у вас щось раптом впало на колію, не намагайтеся самотійно дістати свої речі – у чергового по станції для цього є спеціальне пристосування.
- Якщо хтось потрапив між вагони потягу, що стоїть, терміново повідомте про це машиніста, розмахуючи руками, та чергового по станції.
- Будьте обережні з покинутими валізами, коробками та сумками: невідомо, що в них знаходиться – може, вибухівка.
- На цей випадок на кожній станції є спеціальна кімната, де підозріла знахідка залишиться до приїзду саперів.
- Під час аварії або технічних неполадок на лінії, коли ваш потяг зупиняється у тунелі, перш за все зберігайте спокій та виконуйте розпорядження працівників

метрополітену.

Метро – швидкий та зручний вид транспорту, яким охоче користуються мешканці нашого міста.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС МАСОВИХ ЗАХОДІВ

Скільки захоплення, позитивних емоцій, радості та енергії приносять нам Новорічні свята! Згадайте спортивні змагання, походи в театри, музеї, кіно, новорічні маскаради, різдвяні віншування. Такі події запам'ятовуються надовго. Але мало хто замислюється над тим, що скупчення людей на невеликому просторі завжди є ситуацією підвищеного ризику.

Запам'ятайте ці правила і ви:

1. У місцях скупчення великої кількості людей не дозволяється штовхатись, бігати, йти напереріз основної маси людей.
2. Бажано триматися якнайдалі від центру натовпу, стін, дверей, скляних вітрин, металевих огорож та інших місць, де можна отримати травму.
3. Якщо ви знаходитесь на багатолюдному майдані, ніколи не наступайте на кульку, пакет, картонну коробку, не стійте біля сміттєвих контейнерів та урн. Інколи такі речі можуть вибухнути.
4. При багатолюдному зібранні категорично забороняється користуватися піротехнічними засобами. Не підходьте до людей, які запалюють бенгальські вогні, використовують петарди, запускають ракети — можете отримати серйозну травму.
5. На стадіоні тримайтеся подалі від груп агресивних молодиків. З їх рук може полетіти каміння, дрючки, пляшки.
6. Не поспішайте першими вийти з кінотеатру — вас може притиснути натовп.
7. Не втікайте разом з усіма зі стадіону, якщо почався дощ, сніг. Нехай ви намокнете, але залишитеся неушкодженими.
8. На зупинках не повертайтеся спиною до транспорту, що рухається. А коли підходить машина, не намагайтеся стати у перший ряд нетерплячого натовпу — вас випадково можуть штовхнути під колеса.
9. Не спіть, перебуваючи у транспортному засобі, який рухається: небезпечно не стільки проспати потрібну вам зупинку, скільки дістати травму під час маневру чи різкої зупинки.
10. Не притуляйтеся до дверей, не стійте на сходах.

У місцях, де збирається дуже багато людей — на дискотеці, в кінотеатрі, школі, на стадіоні, — можуть виникнути небезпечні ситуації. І більша вірогідність їх

виникнення там, де люди порушують елементарні правила поведінки в громадських місцях.

НЕ ПОРУШУЙТЕ ЦИХ ПРАВИЛ!

Комплекс заходів, що допомагають зберегти безпеку в місцях великого скупчення людей

Ось кілька рекомендацій, які допоможуть уникнути неприємностей і нещасних випадків у натовпі:

- намагайтеся уникати великих скупчень людей;
- не приєднуйтеся до натовпу, якою б не була зацікавленість подією, що відбувається;
- під час масових заворушень намагайтеся обійти натовп. Ви можете потрапити під дію співробітників спец підрозділів;
- якщо Ви потрапили в натовп, дозвольте йому нести Вас у напрямку від центру до краю натовпу, намагаючись поступово вибратися з нього;
- глибоко вдихніть і розведіть зігнуті в ліктях руки в сторони, щоб грудна клітка не була здавлена;
- намагайтеся знаходитись подалі від високих та товстих людей, чи тих, які мають громіздкі предмети чи великі сумки;
- намагайтеся втримати рівновагу, щоб не впасти;
- не тримайте руки в кишенях;
- рухаючись, піднімайте ноги якнайвище, ставте ногу на повну стопу, не робіть короткі кроки, не піднімайтеся навшпиньки;
- якщо у вас щось випало, у жодному разі не нахиляйтеся, щоб підняти;
- якщо встати не вдається, згорніться клубком, захистіть голову передпліччями, а долонями прикрийте потилицю;
- потрапивши у переповнене людьми приміщення, заздалегідь визначте, які місця при виникненні екстремальної ситуації найнебезпечніші (проходи між секторами на стадіоні, скляні двері й перегородки в концертних залах тощо), зверніть увагу на запасні та аварійні виходи, сплануйте шлях до них.

НЕ ПОРУШУЙТЕ ЦИХ ПРАВИЛ!

ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ ПІРОТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СВЯТ

У святкові дні міста і села України розцвітають красивими феєрверками, і кожен з нас сам може стати піротехніком.

В Україні найбільш поширені піротехнічні вироби:

салютні установки, мортири, ракети, римські свічки, фонтани, вулкани, летючі феєрверки, колеса, феєрверки на землі, хлопушки пневматичні.

Перед використанням піротехнічних виробів необхідно уважно ознайомитись з інструкцією, яка нанесена на його упаковці.

Кожного року через необережне поводження з феєрверками та іншими піротехнічними засобами гинуть та травмуються як діти, так і дорослі.

Тому не зайвим буде нагадати, як правильно купувати та використовувати піротехнічні засоби:

Використовуйте піротехнічні засоби тільки відповідно до інструкції і за призначенням, і ні в якому разі для бешкетування.

Тож, про які правила необхідно пам'ятати, що знати і дотримуватись яких загальних заходів безпеки при поводженні з побутовими піротехнічними засобами, якщо ви або ваші рідні та друзі їх придбали.

1. Не допускайте дітей до феєрверків. Піротехніка – це не іграшка, і ніколи не повинні потрапляти до дитячих рук, незалежно від того, якою би безпечною не виглядала зовні. Навіть бенгальські свічки в дитячих руках можуть бути небезпечними.

2. Зберігайте піротехнічні вироби у недоступному для дітей місці.

3. Заборонено використовувати піротехнічні вироби особам молодше 18 років без присутності дорослих.

4. Заборонено використовувати піротехнічні вироби у нетверезому стані та палити цигарки поруч із ними.

5. Не можна кидати піротехнічні вироби у вогонь.

6. Заборонено використовувати піротехнічні вироби у приміщенні та тримати їх у робочому стані в руках.

7. У разі затухання гнота не підпалюйте його ще раз.

8. Ніколи запалюючи феєрверк, не нахиляйтеся над ним – так можна отримати дуже серйозну травму обличчя, очей або рук.

9. Якщо Ви не можете знайти гнота феєрверка, не використовуйте його взагалі.

10. Під час запуску феєрверка біля Вас повинна знаходитися вода, в яку після використання необхідно занурити залишки виробу.

11. Використовуйте феєрверки тільки на відкритих майданчиках.

12. Ніколи не тримайте феєрверк у кишенях одягу. Деякі з них можуть вибухати від удару, тертя або нагріву.

13. Не використовуйте феєрверки, термін дії яких закінчився

14. Якщо піротехнічні вироби вологі – не сушіть їх на батареях опалення.

15. Заборонено спалювати піротехніку у багатті;

16. Не розбирайте та не піддавайте їх механічним впливам.

Користуйтеся тільки готовими виробами промислового виробництва, при купівлі яких необхідно ознайомитися із відповідним сертифікатом якості

Вибираючи серед безлічі феєрверків, салютів будьте уважні, читайте інструкцію по використанню, зверніть увагу на зовнішній вигляд упаковки. Якщо вона має дефекти – не купуйте цей товар. Піротехнічні засоби повинні купуватись дорослими, діти можуть користуватися ними тільки під наглядом батьків.

Не варто купувати піротехнічні вироби з рук та місцях стихійної торгівлі.

Не намагайтесь виготовити феєрверки самостійно в домашніх умовах.

Не менш важливою є підготовка до запуску феєрверку

Спочатку потрібно вибрати зручне місце, яке повинно відповідати певним вимогам:

- це має бути великий відкритий майданчик, двір, сквер, галявина – вільні від будівель, дерев;

- огляньте це місце: чи немає поряд (в радіусі 50 метрів) пожежонебезпечних об'єктів, лікарень, автомобільних стоянок, дерев'яних сараїв, дитячих закладів з добовим режимом роботи тощо;

- якщо феєрверк проводить за містом, поблизу не повинно бути сухої трави, сіна, сухого листя, тобто того, що може загорітися від випадкових іскор;

- потурбуйтеся про глядачів, щоб вони мали безпечний і хороший огляд. Для цього розташуйте їх на відстані 20-25 метрів від пускового майданчика, обов'язково з навітряної сторони (щоб вітер не зносив на глядачів дим і неспалені частини виробів);

- обов'язково пам'ятайте, що після 23.00, запускаючи салют, феєрверки, хлопавки тощо ви створюєте незручності для інших людей;

- зверніть увагу, що від розміру місця для запуску залежить, яку піротехніку ви можете застосувати.

Якщо ваш двір малий, незручний, ви можете використовувати лише обмежений асортимент іграшок.

Це піротехніка наземної дії: петарди, хлопавки, вогняні дзиги, колеса.

В жодному разі не запускати вироби, що летять догори (метелики, ракети тощо). Використання їх поряд з житловими будинками та іншими будівлями категорично заборонено. Вони можуть влетіти у вікно, на балкон та стати причиною пожежі.

Не варто запускати феєрверки у вітряну погоду. Вони можуть відхилитись на значну відстань у сторону.

Зберігаючи феєрверк вдома, не забувайте, що порох та горючі речовини, які входять до їх складу при неправильному зберіганні можуть загорітися.

Тому існують правила, яких потрібно дотримуватись:

- зберігайте піротехнічні засоби на значній відстані від нагрівальних приладів;
- не допускайте відкритого вогню в приміщенні, де зберігаються вироби;
- пам'ятайте, що піротехнічні вироби бояться вологи – це може позначитися на їх роботі.

Треба пам'ятати, що при необережному поводженні феєрверки становлять загрозу життю і можуть призвести до нещасних випадків.

Нехай феєрверки та салюти залишать полум'яні спогади тільки у ваших серцях!

ОБЕРЕЖНО! ЗБРОЯ!

Пропонуємо Вашій увазі перелік необхідних дій, яких слід дотримуватись для безпечного використання зброї.

Головною умовою безпеки користування зброєю є міцні знання, чітке виконання правил поводження зі зброєю та сувора дисципліна при дотриманні правил її зберігання.

Вогнепальна зброя повинна зберігатись в місцях постійного проживання власника в надійних металевих ящиках - сейфах, що виготовляються промисловістю спеціально для зберігання зброї, в розібраному стані, зі спущеними курками, окремо від бойових припасів.

Забороняється:

- наставляти зброю на людину чи домашніх тварин, навіть якщо вона не заряджена;
- передавати іншим особам, за виключенням осіб, уповноважених здійснювати перевірку та контроль у галузі мисливського господарства та полювання, при цьому необхідно попередньо перевірити і розрядити її;
- здійснювати стрілянину без потреби;
- тримати зброю дулом до себе під час виходу з човна, машини інших видів транспорту;
- наближатись до населеного пункту ближче ніж на 200 метрів із зарядженою зброєю;
- стріляти «на шум» по цілі, яку нечітко видно (під час туману, при сильному снігопаді, в сутінках, проти сонця);
- добивати прикладом рушниці пораненого звіра, так як при цьому під час удару може відбутись постріл, направлений в самого мисливця або поряд стоячу людину чи тварину.

Дії у випадку вогнепального поранення:

- заспокойте постраждалого і зберігайте спокій самі;
- з'ясуйте розмір рани і викликайте швидку допомогу;
- зупиніть кровотечу, наклавши гемостатичний пластир або будь-яку іншу пов'язку на рану;
- покрийте її стерильною марлею;
- не намагайтеся самостійно витягти кулю з рани.

Пам'ятайте! До зброї не повинні мати доступу сторонні!

БУДЬТЕ ВКРАЙ ОБЕРЕЖНІ З ПОБУТОВИМ ГАЗОМ!

Якщо ви відчули запах газу в під`їзді, негайно зателефонуйте в аварійну газову службу!

Разом з сусідами спробуйте виявити місце і джерело витоку газу.

Якщо необхідно проникнути в квартиру, звідки йде газ, ламайте двері

Оголосіть про небезпеку всім мешканцям будинку, переконайте їх не користуватися електричними дзвінками і відкритим вогнем.

Повідомте диспетчеру ГРЕП про те, що трапилось, і попросіть тимчасово відключити ліфт у під`їзді (попередньо необхідно вивести людей).

Евакуюйте мешканців із найближчих до джерела витоку газу квартир, виведіть на вулицю дітей і літніх осіб, дихаючи через мокру хустинку.

Розчиніть у під`їзді вікна і двері для ретельного провітрювання.

Якщо стався вибух газу, негайно викличте аварійну газову службу, пожежну охорону, міліцію і “швидку допомогу”, по можливості рятуйте сусідів з під уламків

стін і перекриттів, застосовуючи підручні засоби (ломи, багри, лопати, автомобільний домкрат і т.ін.), гасить пожежу.

Після прибуття фахівців газової служби вкажіть їм джерело витoku газу і виконуйте їхні вказівки.

Будьте обережні: вибухи можуть повторитися.

Якщо під час вибуху в сусідів ви перебуваєте у квартирі, перекрийте подачу газу і вимкніть всю електрику, негайно залишіть квартиру, закривши за собою двері.

Якщо ви не зайняті гасінням пожежі або порятунком людей, вийдіть на вулицю, і, залишаючись там до прибуття рятувальників, надайте першу медичну допомогу постраждалим.

У всіх випадках виникнення надзвичайних ситуацій негайно викликайте представників служби з надзвичайних ситуацій за номером 101!

ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА – ЦЕ ЗАВЖДИ АКТУАЛЬНО

Щоб гарантувати безпеку свого життя, оселі та майна, потрібно пам'ятати такі правила:

- виходячи з дому, не забудьте вимкнути все енергоспоживаюче обладнання;
- не допускайте перегрівання та перевантаження електрообладнання;
- не допускайте, щоб в одну мережу було увімкнено більше, ніж допустима кількість споживачів;
- не допускайте експлуатацію електрообладнання з пошкодженою ізоляцією;

- все електрообладнання повинно мати справний стан та сертифікат якості;
- не залишайте увімкненим електрообладнання;
- не дозволяйте дітям користуватися електрообігрівальними приладами.

З настанням осінньо-зимового пожеженебезпечного періоду різко зростає кількість пожеж та загибель людей на них. Дуже часто причиною цих надзвичайних ситуацій є порушення правил безпеки при користуванні побутовими електроприладами, і, зокрема, обігрівачами.

Для обігрівання приміщень нерідко використовують масло-наповнені електрорадіатори та електрообігрівачі з відкритими нагрівальними спіралями. Тому варто знати *основні вимоги безпеки при експлуатації цих приладів*:

1. Електронагрівачі повинні вмикатися в електромережу тільки за допомогою справжніх штепсельних з'єднань та електророзеток заводського виготовлення.

2. Підключення електрорадіаторів до електромережі виконувати тільки через розетку з заземлюючими контактами.

3. Температура зовнішньої поверхні у найбільш нагрітому місці, в нормальному режимі роботи, не повинна перевищувати 85°C.

4. Відстань від приладів електроопалення до горючих матеріалів має становити не менше 0.25 м.

5. Використання електричних приладів не за призначенням, або неналежне користування ними може призвести до пожежі.

6. Не виносити на подвір'я увімкнені електричні прилади, тому що у разі пошкодження ізоляції людина, яка стоїть на землі і торкається будь-якої металевої конструкції опиняється під напругою.

Не заземляти електропроводи дверима, віконними рамами, не закріплювати їх на цвяхах, не замальовувати і не забілювати, щоб уникнути пошкодження і передчасного висихання ізоляції електропроводів, інакше можна отримати електротравму.

7. Не бавитись із штепсельними розетками – це смертельно небезпечно.

8. Не підвішувати речі на проводи, вимикачі та розетки.

10. Використання з пошкодженою ізоляцією увімкнених в електромережу електроламп, електроприладів, телерадіоапаратури на відкритому повітрі може стати причиною електротравми, тому що земля — провідник електричного струму.

11. Особливо уважно потрібно користуватись електроприладами з відкритими нагрівальними спіралями та нагрівальними лампами, тому що при потраплянні сторонніх предметів (ганчір'я, паперу) до цього нагрівального приладу можливе їх samozаймання, яке може стати причиною пожежі.

Несправності в електропроводках і електричних приладах може усунути лише спеціаліст-електрик.

МОБІЛЬНІ НЕБЕЗПЕКИ

Небезпека 1: Опромінення

Користування апаратами передусім позначається на нервовій системі та серці. Крім того, під час розмови по мобільному електромагнітні хвилі справді впливають на мозок.

Ступінь випромінювання залежить від моделі апарата. Учені порадили обмежувати кількість розмов по мобільному телефону, частіше використовувати традиційний зв'язок

Небезпека 2: Блискавка

Під час грози мобільний телефон стає смертельно небезпечним. Більшості людей, в яких втрапляє блискавка, вдається вижити тому, що завдяки високому електричному опору шкіри розряд розповсюджується по всій поверхні тіла, не проникаючи углиб. Проте матеріали - провідники можуть посилити дію розряду блискавки, спрямувавши його в тіло людини. Подібним провідником є і мобільний телефон, особливо увімкнений. Тому, опинившись під час грози в лісі, парку чи просто неба, відключіть свій мобільний телефон